

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí



Bakalářská práce

Spořicí produkty v ČR do roku 1989 a v současnosti

Alena Nováková

© 2013 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání bakalářské práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Spořicí produkty v ČR do roku 1989 a v současnosti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3. 2013

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Milanu Ulrichovi za odborné vedení bakalářské práce a za rady, které pro mě byly přínosem. Další mé poděkování patří mým finančním konzultantům, kteří mi v práci pomohli svými praktickými zkušenostmi a radami.

Spořicí produkty v ČR do roku 1989 a v současnosti

Savings products in the Czech Republic until 1989 and currently

Souhrn

Úkolem bakalářské práce je charakterizovat možnost spoření do roku 1989 a v současnosti. Zároveň jsou zde krátce popsány počátky bankovníctví, historický vývoj bankovníctví v Čechách do roku 1989 a po „Sametové revoluci“. V bakalářské práci jsou vysvětleny některé pojmy z finančnictví, které jsou důležité při zhodnocování vkladů. Také jsou zde popsány jednotlivé možnosti spoření, které nabízely nebo nabízejí peněžní ústavy. Je zde upozorněno na jejich nedostatky i přednosti. Druhá, praktická část, se zabývá porovnáním jednotlivých spořicíh produktů na modelových příkladech. Snahou je zjistit, zda byly výhodnější možnosti vkladů do roku 1989 nebo zda tomu tak je v současnosti a zda konkurenční prostředí ovlivnilo možnosti spoření. Na základě analýzy je možné najít vhodný produkt pro případného zájemce o zhodnocení jeho finančních prostředků.

Klíčová slova:

Banka

Spořitelna

Spoření

Spořicí účet

Termínovaný účet

Stavební spoření

Penzijní připojištění

Investice

Summary

The task of the bachelor's work is to characterize the possibilities of savings until 1989 and in the present time. At the same time are briefly described the beginnings of banking, historical development of banking in the Czech Republic up to the year 1989 and after The Velvet Revolution. The bachelor's work explains some of the financial terms, relevant to valorization of deposits.

Possibilities of individual savings that have been offered or are offered by bank institutions at the mean time are also described here. Weaknesses and advantages are also reminded.

The second practical part deals with the comparison of individual savings products on model examples. The aim is to determine whether the possibilities of investments until the year 1989 were more beneficial than they are know or whether they are more profitable on the present, and if competitive environment has affected chances of saving.

Based on the analysis, it is possible to find a suitable product for any candidate to evaluate his funds.

Keywords:

Bank

Savings bank

Saving

Savings account

Deposit account

Building savings

Supplementary pension insurance cover

Investment

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika:	12
2.1	Cíl práce.....	12
2.2	Metodika.....	12
3	Historie bankovníctví a spořicí produkty	13
3.1	Historie a vývoj bank.....	13
3.2	Počátky klasického bankovníctví v Českých zemích.....	13
3.2.1	Znárodnění bankovníctví v ČR.....	13
3.2.2	Jednostupňový bankovní systém.....	14
3.2.3	Koncentrace bank.....	14
3.2.4	Vznik Státní banky československé.....	14
3.2.5	Centralizace bankovní soustavy.....	15
3.2.6	Měnová reforma v ČR	15
3.2.7	Lidové peněžnictví.....	15
3.3	Přechod k dvoustupňovému bankovnímu systému	15
3.3.1	Bankovní systém po roce 89.....	16
3.3.2	Dvoustupňový bankovní systém.....	16
3.3.3	Komerční bankovníctví.....	16
3.3.4	Obchody komerčních bank	17
3.3.5	Česká národní banka ČNB.....	17
3.3.6	Funkce ČNB.....	18
3.4	Depozitní obchody.....	18
3.4.1	Úrokové sazby	19

3.4.2	Peněžní vklady	20
3.4.3	Inflace	20
3.5	Obecná teorie spořicíh produktů.....	22
3.6	Obecná charakteristika spořicíh produktů	22
3.7	Kritéria pro hodnocení parametrů spořicíh produktů	23
3.8	Spořicí produkty do roku 1989.....	23
3.8.1	Vkladní knížky	23
3.9	Spořicí produkty v současnosti.....	24
3.9.1	Spořicí účty	24
3.9.2	Termínované vklady	25
3.9.3	Stavební spoření.....	25
3.9.4	Penzijní připojištění	27
4	Porovnání produktů – praktická část	31
4.1	Parametry modelových spořicíh produktů.....	31
4.2	Definice pojmů a vzorce použité pro výpočty.....	32
4.3	Inflace	33
	Tabulka 3 Inflace do roku 1989.....	33
	Tabulka 4 Inflace v letech 2007-2011	34
4.4	Produkty České spořitelny s parametry do roku 1989.....	34
4.4.1	Vkladní knížka- nevázaný vklad.....	34
4.4.2	Vkladní knížka jednoletý vklad	36
4.5	Produkty Komerční banky v současnosti	37
4.5.1	Spořicí konto	37
4.5.2	Jednoletý termínovaný vklad	39
4.5.3	Stavební spoření.....	41

4.5.4	Penzijní pŕipojistění	42
5	Shrnutí a závěr	45
5.1	Shrnutí	45
5.2	Závěr	47
6	Seznam použitých zdrojů	50
6.1	Seznam literatury	50
6.2	Internetové odkazy	51
6.3	Komerční banky	52
6.4	Seznam tabulek	54

1 Úvod

Tématem této práce jsou Spořicí produkty v ČR do roku 89 a v současnosti.

Bakalářská práce má podat přehled o nabídce spoření do roku 89 a v současnosti, pomoci se zorientovat na trhu a zjistit kupní sílu prostředků při započítaném zhodnocení, poplatcích a inflaci. Důvodem je současná ekonomická situace a snaha lidí o zabezpečení a zhodnocení finančních prostředků, které mají k dispozici.

Ve chvíli, kdy lidé nastoupí do zaměstnání a začnou vydělávat peníze, by si měli tyto prostředky rozdělit na několik částí. Základní úlohou příjmů je uspokojení nezbytných životních potřeb, dále by určitě nemělo být opomenuto vytvoření finanční rezervy pro nepříznivé životní situace, nebo na budoucí investice. Zbylé finance je možné použít na relaxaci, odpočinek a osobní záliby.

Každý by si pak měl promyslet, kolik peněz může spořit, na jakou dobu může nebo chce peníze vázat, jaké zhodnocení od svých úspor očekává, jestli je ochoten postoupit nějaké riziko.

Tato pravidla hospodaření s finančními prostředky platila v minulosti stejně jako dnes.

Do roku 1989 měli lidé omezené možnosti při volbě peněžního ústavu i při rozhodování o konkrétním spoření, neboť neexistovala konkurence.

V dnešní době se může zdát výhodou velké množství finančních institucí, které nabízejí širokou škálu spořicíh produktů s různým zhodnocením a rizikem. Na základě toho se klient rozhodne pro některý ze spořicíh produktů. Potenciální klienti se musí rozhodnout, kterému peněžnímu ústavu nebo bance svěří svoje prostředky. Jejich rozhodování ovlivňuje především důvěryhodnost této finanční instituce.

Z analýzy jednotlivých spořicíh produktů vyplyne, jak ovlivnil konkurenční trh možnosti spoření, a které produkty jsou výhodné z pohledu klienta.

2 Cíl práce a metodika:

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce v rešeršní části je charakterizovat problematiku možností spoření do roku 1989 a v současnosti v rámci bankovních institucí v České republice. Základním cílem bakalářské práce je porovnání specifik a možností spořicíh produktů do roku 1989 a v současnosti. A zároveň analyzovat, jak ovlivnil konkurenční trh možnosti spoření.

2.2 Metodika

Pro zpracování rešeršní části bakalářské práce bude použita popisná metoda zpracováním informací získaných z odborné literatury, uvedené v seznamu literárních zdrojů.

Komparace jednotlivých spořicíh produktů bude základem pro definování jejich výhod.

Na modelových příkladech jednotlivých spořicíh produktů bude analyzováno, jaké bylo zhodnocení vložených finančních prostředků za pět let a zároveň bude vyhodnoceno, jaká je reálná kupní hodnota naspořené částky po zohlednění inflace.

Pro naplnění uvedeného, specifikovaného cíle bakalářské práce bude provedena analýza možností zhodnocení vkladů v současnosti a před rokem 1989 a bude provedeno porovnání těchto výsledků.

3 Historie bankovníctví a spořicí produkty

3.1 Historie a vývoj bank

Rozvoj obchodu ve 12. až 14. století změnil funkci směnárníků ze směny mincí a služeb na služby domácího i mezinárodního platebního styku. Obchodníci ukládali peníze ve své obci u bankéře, na cestách je pak ve filiálkách bankéře nebo u spřízněných bank čerpali.

Potřeba zabezpečení úspor drobných vkladatelů a živnostníků vyvolala v 19. století vznik „lidového bankovníctví“ ve formě místních spořitelen a úvěrových družstev (1).

3.2 Počátky klasického bankovníctví v Českých zemích

V českých zemích se klasické bankovníctví začalo rozvíjet v 19. století na základě průmyslového rozvoje země. Tyto ústavy měly většinou omezenou územní působnost, byly specializované a orientované na drobnou klientelu. Působilo zde asi 2.000 bankovních domů, z toho přibližně 100 mělo formu akciových nebo jiných obchodních společností. Současně zde působilo víc než 2.000 malých spořitelen (8).

3.2.1 Znárodnění bankovníctví v ČR

Po 2. světové válce došlo v československém bankovníctví k velkým změnám. Německé banky byly zkonfiskovány. Tím se dostalo pod kontrolu vlády asi 30% bankovního kapitálu v Československu, ale tyto banky byly následně dodatečně znárodněny. Měly v USA, Švýcarsku, Anglii a dalších zemích zmrazené pohledávky, a tak hrozila jejich konfiskace ve prospěch Spojenců. Vláda musela těmto bankám pomoci, protože je zabavila Rudá armáda, která je považovala za válečnou kořist. Tato situace mohla vážně ohrozit měnovou situaci v ČSR, proto se se Sověty vyjednávalo a tato jednání byla většinou úspěšná. Nejdůležitějším krokem k obnovení stability měny bylo vázání vkladů při druhé měnové reformě. Pohledávky bank za Německou říší, Rakouskem a Královstvím maďarským převzal Likvidační fond měnový.

Ke znárodnění bank a jejich podřízení státu došlo na základě dekretu prezidenta republiky z 24. října 1945. Vlastníkům akcií měla být vyplacena odměna, ale k tomu pak došlo pouze u některých zahraničních akcionářů (1).

3.2.2 Jednostupňový bankovní systém

V peněžnictví a bankovníctví byl prosazován budovatelský program, což směřovalo k tomu, že by tato oblast byla podřízena zájmům centrálního plánu státu (7).

Komunisty budovaný bankovní systém vycházel ze sovětského vzoru, který se zakládal na principu státního monopolu nad bankovníctvím. Pro centrálně řízené hospodářství je charakteristický jednostupňový bankovní systém. Ten spojuje do jedné instituce centrální i obchodní bankovníctví (1).

3.2.3 Koncentrace bank

Koncentraci peněžních ústavů legalizoval zákon č. 181 o organizaci peněžnictví z 20. července 1948. Tento zákon připouštěl možnost tří typů bank - národní podniky, Poštovní spořitelny a Investiční banky. Změnil také strukturu lidového peněžnictví.

Na základě zákona č. 38 z 11. března 1948 byla Národní banka zestátněna a stala se veřejným státním peněžním ústavem (7).

3.2.4 Vznik Státní banky československé

Zákon ukládal Národní bance československé emisní činnost, platební styk s cizinou, řízení úvěrové činnosti a správu měnových rezerv. Zákonem č. 31/1950 Sb. byla zřízena Státní banka československá. Ta převzala 1. dubna 1950 činnost Národní banky československé. Zároveň fungovala jako emisní ústav, měla na starosti tuzemský i zahraniční zúčtovací a platební styk (1).

3.2.5 Centralizace bankovní soustavy

Kromě Státní banky československé na trhu působila Živnostenská banka, která měla na starosti devizové služby a zahraniční platební styk. Další byla Investiční banka, která do roku 1958 financovala investiční výstavbu. Drobné záložny a ústavy lidového peněžnictví se sloučily do Československé státní spořitelny a ta se později rozdělila na Českou a Slovenskou. Od roku 1965 na finančním trhu působila také Československá obchodní banka, která se zabývala financováním zahraničního obchodu a devizovými službami (8).

3.2.6 Měnová reforma v ČR

Československo se po roce 1948 orientovalo na těžký průmysl, a tak došlo k oslabení lehkého průmyslu. Ekonomika rostla až o 30% ročně, ale lidé neměli za co utratit svoje výplaty a úspory. Vznikl velký vnitřní dluh, který vedl v letech 1951 až 1953 k ekonomické a sociální krizi komunistického režimu. V červnu 1953 proto Komunistický režim vyhlásil bankrot, kterým se rozhodl řešit situaci (1).

3.2.7 Lidové peněžnictví

Spořitelny byly za komunistů jedinými peněžními ústavami, které poskytovaly služby obyvatelstvu. K 1.1.1953 byla na základě zákona č. 82/1952 Sb. vytvořena jednotná síť státních spořitelen. V roce 1967 došlo k dalším změnám. Vznikla Státní spořitelna na základě zákona č. 72/1967 Sb. Z důvodu federativního uspořádání státu pak došlo na základě zákona č. 163/1968 Sb. k rozdělení Státní spořitelny na Českou státní spořitelnu a Slovenskou státní spořitelnu (1).

3.3 Přejít k dvoustupňovému bankovnímu systému

Z důvodu neefektivnosti a nerovnovážnosti ekonomického vývoje v tehdejších plánovaných ekonomikách bylo nutno reformovat také bankovní systém. V Československu byla tato reforma připravována od 2. poloviny 80. let. Na základě toho bylo možné měsíc po sametové revoluci v roce 1989 přijmout zákon o bankách a

spořitelnách, na jehož základě, společně se zákonem o Státní bance československé z listopadu 1989, se začal formovat dvoustupňový bankovní systém v Československu (7).

3.3.1 Bankovní systém po roce 89

Bankovníctví ve světě prošlo v 90. letech náročným vývojem. V 2. polovině 90. let došlo ke krachu některých bank a také k mnoha set miliardovým státním dotacím do celého bankovního systému. Na přelomu tisíciletí se změnila vlastnická struktura bank a došlo k jejich privatizaci, většinou evropskými nadnárodními bankovními skupinami. Od tohoto okamžiku se začaly zásadně sledovat výsledky hospodaření bank. České bankovníctví se postupně přibližuje standardu zemí EU. Dochází zde také k rozšiřování škály nabízených produktů (3).

3.3.2 Dvoustupňový bankovní systém

Nová etapa československého peněžnictví nastala od 1. 1. 1990 vytvořením dvoustupňového bankovního systému, ve kterém se jednalo o oddělení činností centrální banky a komerčních bank. Vznikly tři státní banky, které byly vyčleněny pro obchodní činnost. Jednalo se o Komerční banku pro území České republiky, pro území Slovenské republiky o Všeobecnou úvěrovou banku, Investiční banku pro území obou republik. Ostatní peněžní instituce, které již existovaly před listopadem 1989, získaly univerzální bankovní licenci. Byla to Česká státní spořitelna, Slovenská státní spořitelna, Československá obchodní banka a Živnostenská banka. Zákon o bankách a spořitelnách později nevyhovoval podmínkám tržního hospodářství a také Zákon o Státní bance československé obsahoval prvky hospodářského mechanismu z doby komunistického režimu, proto byly oba tyto zákony novelizovány (1).

3.3.3 Komerční bankovníctví

V České republice je činnost banky vymezena v zákoně 21/1992Sb., o bankách.

Jsou zde vymezeny čtyři základní podmínky, které musí banka splňovat.

- musí se jednat o právnickou osobu se sídlem v České republice
- musí přijímat vklady od veřejnosti
- musí poskytovat úvěry
- musí mít povolení působit jako banka

3.3.4 Obchody komerčních bank

Komerční banky se zabývají soustředěním a rozdělováním peněžních prostředků, zprostředkováním platebního styku a různými službami pro zákazníky. Na základě bilance banky lze bankovní obchody rozdělit následovně:

- aktivní bankovní obchody – jedná se o poskytování úvěrů a investice bank do cenných papírů
- pasivní bankovní obchody – patří sem příjem vkladů, emise dluhopisů i operace s vlastním kapitálem banky
- neutrální bankovní obchody – mezi tyto činnosti patří zprostředkování platebního styku, směnářské operace, devizové operace, pronájem bezpečnostních schránek a jiné

V dnešní době se v některých bankách dělí operace podle funkce, kterou daný produkt plní pro klienty. Produkty se pak dělí do tří skupin:

- finančně úvěrové produkty
- depozitní produkty
- platebně zúčtovací produkty (3)

3.3.5 Česká národní banka ČNB

„Vznik nové emisní instituce k 1. lednu 1993 byl upraven Ústavou České republiky a zákonem o České národní bance č.6/1993 Sb. Nově vzniklý cedulový ústav převzal

příslušná práva a závazky bývalé SBCS. Na základě zmíněného zákona bylo České národní bance určeno rozhodovat o měnové politice, o vydávání bankovek a mincí, řídit peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, vykonávat dohled nad prováděním bankovních činností a pečovat o bezpečné fungování a rozvoj bankovního systému v ČR. Podle znění tohoto zákona se zároveň stala novou peněžní jednotkou České republiky namísto dosavadní československé koruny koruna česká (Kč)“ (2).

3.3.6 Funkce ČNB

- ČNB má na starosti cenovou stabilitu České republiky, podporuje hospodářskou politiku vlády, která by měla vést k udržitelnému hospodářskému růstu. Tato centrální banka je výjimečná v šesti funkcích, které plní a ve kterých ji nemůže nahradit jiná banka.
- Emisní funkce
- Hlavním cílem ČNB je cenová stabilita státu. Banka určuje výši klíčových úrokových sazeb a povinných minimálních rezerv, určuje pravidla pro řízení a ovlivňování vývoje měny a cenové hladiny.
- Má zásadní vliv na národní bankovní soustavu. Vede účty komerčním bankám, poskytuje jim úvěry a dohlíží na jejich činnost. ČNB má v bankovní soustavě funkci tzv. věřitele poslední instance.
- Poskytuje bankovní služby ve prospěch vlády a jiných centrálních orgánů, orgánů místní moci a správy a státního sektoru. V rámci těchto činností spravuje státní dluh, má na starosti veškeré činnosti spojené s poskytováním a splácením úvěrů státu, včetně platby úroků, případně emise státních dluhopisů.
- Zastupuje stát vůči zahraničí v měnových otázkách (3)

3.4 Depozitní obchody

Bankovní obchody, kterými si banka opatřuje kapitál k vlastnímu podnikání, se označují jako depozitní, vkladové produkty. Jedná se transakce mezi bankou a jejími klienty, vzájemně mezi bankami a také mezi bankou a bankou centrální.

Mezi základní depozitní obchody pro získání úvěrových zdrojů patří:

- tvorba vlastního kapitálu- má význam při vyrovnání případných ztrát banky, posiluje likviditu banky, je to stabilní a levný zdroj financování, omezuje rozsah úvěrových operací
- přijímání vkladů
- vydávání bankovních dluhopisů
- speciální depozitní produkty

Zákazníci bank si ukládají své peníze na účty v peněžních ústavech z nejrůznějších transakčních, opatrnostních i spekulativních důvodů. Na základě potřeb vkladatelů pak banky nabízejí i potřebnou strukturu vkladů. Jedná se o vklady na viděnou, termínované vklady a úsporné vklady (3).

3.4.1 Úrokové sazby

Úrok z vkladu vyjadřuje cenu zdrojů, za které je banka získala. Vypáčený úrok vkladateli je pro banku nákladem. Přijímající banka nabízí vkladateli úrok, ale výše nabízeného úroku se odvíjí od ceny peněz na mezinárodním peněžním trhu. Stanovení úrokových sazeb z vkladů je ovlivněno situací na peněžním trhu, mírou inflace, rozsahem investičních možností banky, dobou trvání kontraktů a výší vkladů, aktuální potřebou banky zajištění nových zdrojů a dalšími náklady banky (9).

Úrokovou sazbu ze zapůjčeného kapitálu vyjadřujeme v procentech. Banky jsou povinny uvádět svoje úrokové sazby jako roční „p. a.“ (z latinského per annum).

Časový úsek, za který jsou připisovány úroky, se nazývá úrokovým obdobím. Nejčastěji se v bankovníctví používá francouzská mezinárodní metoda ACT/360. To znamená skutečný počet dnů v měsíci a 360 dní v roce.

Způsob, kterým se z daného vkladu počítá úrok, se nazývá úročení. Existují dva základní způsoby:

- jednoduché úročení
- složené úročení

V případě, že se vyplácené úroky nepřičítají k původnímu vkladu, nezhodnocují se a v tomto případě se jedná o jednoduché úročení. Jestliže se úroky k původnímu vkladu připisují a společně se dále úročí, jedná se o úročení složené. Úroky, které jsou připisovány ke vkladu na konci úrokového období, se nazývají polhůtní.

V případě pevné sazby se stanoví na neměnná úroková sazba po celou dobu trvání vkladu. Pohyblivou sazbu banka mění podle situace na mezinárodním peněžním trhu.

Některé bankovní ústavy nabízejí jednotné úročení vkladů bez ohledu na výši zůstatku, jiné banky využívají pásmové zhodnocení, kde se výše úrokové sazby odvíjí od výše zůstatku na účtu (8).

Regulace a dohled nad bankami se vztahují většinou právě k depozitům. Jsou sledovány povinné minimální rezervy, pojištění depozit a regulace úrokových sazeb.

3.4.2 Peněžní vklady

Dlouhou dobu u nás byly známy pouze dvě možnosti vkladové investice:

- spořitelní knížky
- peněžní vklady na účtech peněžních ústavů

Velký počet klientů má své prostředky uloženy právě na běžném účtu. Ten je však úročný minimální úrokovou sazbou. Tento účet je určen pro platební styk a jeho výhodou tedy není zhodnocení, ale na příklad se jedná o možnost přístupu k internetovému bankovníctví. Klienti také často nesledují výši zůstatku svých finančních prostředků na tomto typu účtu. Tento problém je možné vyřešit pomocí příkazu k automatickému převodu nadlimitního zůstatku z běžného účtu na spořicí účet.

3.4.3 Inflace

Při investování a spoření je důležité, jak se bude hodnota peněz vyvíjet. Jedná se o významný faktor, kterým se měří ceny na trhu. Ceny na trhu ani hodnota peněz nejsou stabilní. Vztah mezi penězi a zbožím je dán rovnicí směny.

$$P \cdot Y = M \cdot V$$

kde **P** jsou ceny

Y objem zboží (HDP)

V rychlost oběhu peněz

M množství peněz v oběhu

Jestliže peníze svoji hodnotu ztrácejí, dochází k inflaci, to znamená ke znehodnocení peněz. Jestliže mají peníze hodnotu vyšší, nazýváme tento stav deflací. Míra inflace se uvádí v procentech.

Existují různé formy inflace.

- otevřená inflace - měří se mírou inflace
- skrytá inflace - ceny zůstávají stejné, ale snižuje se kvalita výrobků
- potlačená inflace - vzniká při převisu zboží, o které není na trhu zájem a u inflace vynucených úspor (10)

„Inflaci chápeme jako opakovaný růst cen v ekonomice. Ceny jednotlivých druhů zboží se v čase zvyšují (platí zákon nabídky a poptávky, tudíž se ceny mohou samozřejmě i snižovat) = cenová hladina roste. **Cenová hladina** je zjednodušeně řečeno „průměrná cena zboží“.

Zdražování, které vidíme na zvyšující se ceně benzínu, jídla, bydlení a dalšího zboží je tedy změnou cenové hladiny, tedy inflací.

Inflace negativně ovlivňuje mzdy, jejichž kupní síla klesá. Nepostihuje vlastníky hmotných statků, protože cena majetku roste stejně jako inflace. Z toho důvodu inflace více postihuje sociálně slabší skupiny obyvatel. Pokud je míra inflace vyšší než nominální úroková míra, klesá hodnota vkladů a půjček. Ztrácejí věřitelé a získávají dlužníci“ (11).

3.5 Obecná teorie spořicíh produktů

Finanční prostředky si lze ukládat na delší nebo kratší dobu. Velmi žádaným ukazatelem obzvlášť v dnešní době je právě likvidita těchto peněz. Banky svým klientům nabízejí nejrůznější formy spoření.

Mezi spořicí produkty patří nejrůznější typy vkladových účtů, na které si klient může vložit svoje volné finanční prostředky. Banka a klient uzavřou vždy při založení vkladového účtu písemnou smlouvu.

Mezi vkladové účty patří běžné účty, spořicí účty a termínované vklady. Osoby, které nemají oprávnění k právním úkonům, musí být při podpisu Smlouvy zastoupeny zákonným zástupcem. Depozitní produkty nabízejí banky fyzickým i právnickým osobám a to tuzemcům i cizozemcům. Účty mohou být vedeny v českých korunách i v cizí měně. Konkrétní podmínky se liší podle typu produktu a banky, která tento produkt poskytuje. Na základě Zákona o bankách č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů jsou některé tyto vklady pojištěny.

3.6 Obecná charakteristika spořicíh produktů

Finanční ústavy nabízejí svým stávajícím i novým klientům velké množství vkladových produktů, které se liší svými parametry a odpovídají potřebám spotřebitelů. „Pasivní obchody bank s klienty tvoří:

- Přijímání a nakupování vkladů na požádání
- Nákup termínovaných vkladů a vkladů s výpovědní lhůtou
- Prodej depozitních certifikátů
- Prodej bankovních dluhopisů (obligací)
- Prodej spořicíh programů“ (9)

3.7 Kritéria pro hodnocení parametrů spořicíh produktů

Ve chvíli, kdy se klient rozhoduje, který ze spořicíh produktů zvolí, ovlivňují ho některá kritéria těchto spoření. Jedním z nich je likvidita, což znamená rychlý přístup k finančním prostředkům. Stejně důležitý je také výnos. Zde klienta zajímá výše úrokové sazby, výše poplatků, výše sankcí v případě nedodržení smluvních termínů, případně výše dalších nákladů. V neposlední řadě je důležité, jestli u daného produktu existuje nějaké riziko a zda se jedná o pojištěný produkt.

3.8 Spořicí produkty do roku 1989

K nejvýznamnějším produktům České státní spořitelny patřily vkladní knížky. Klient si mohl vybrat mezi různými alternativami tohoto spořicího produktu.

3.8.1 Vkladní knížky

Existovala celá řada druhů vkladních knížek a bylo možné je založit buď na doručitele, nebo na jméno. Existovalo i několik možností, jak vklady na vkladních knížkách chránit.

K tomuto účelu sloužily tzv. vinkulace. Vinkulací byla například povinnost sdělit při žádosti o výplatu vkladu určené heslo, případně přivolat k výběru v knížce uvedenou třetí osobu nebo bylo možné vklad vyplatit až poté, co nastala určitá událost, u které bylo jisté, že nastane. Např. u dětí dosažení plnoletosti a podobně.

Vkládat a vybírat z vkladních knížek bylo možné pouze na pobočkách, kde byla vkladní knížka vydána. Jedinou alternativou umožňující výběry na jiných úřadovnách spořitelny byly cestovní vkladní knížky.

Nejoblíbenější byly vkladní knížky bez výpovědní lhůty s ročním úrokem 2%, výherní vkladní knížky, které byly bez úroku, ale s možností získání výhry nebo prémie a knížky s roční výpovědní lhůtou a úročením 4% ročně. Na výplatu vkladu bez sankce bylo nutné počkat 12 měsíců, pak následovalo období pro výběr – tzv. realizační lhůta, která trvala 2 měsíce.

Vklady na těchto vkladních knížkách tvořily víc než 87% celkového objemu vkladů spravovaných spořitelnou.

Celkový počet vkladních knížek ČSTSP na konci roku 1989 dosáhl čísla 14.812 milionu kusů (14).

3.9 Spořicí produkty v současnosti

Po roce 1989 se rozšířila nejenom škála peněžních institucí, ale současně se rozšířila nabídka spořicíh produktů.

3.9.1 Spořicí účty

Jedná se o jednoduchý bankovní produkt, na kterém si mohou fyzické osoby i podnikatelé pravidelně i nepravidelně spořit a zajistit si rezervy pro plánované i nečekané vydání. Jedná se o velmi bezpečný bankovní produkt, na kterém jsou peníze pojištěny do 100% a to až do výše 100 000 Euro. Nevýhodou je, že se tento účet nemůže použít pro platební styk.

Spořicí účty se v různých finančních institucích liší svými parametry. V některých bankách je založení spořicího účtu podmíněno existencí běžného účtu, jinde tuto podmínku nemají. Také výše prvního povinného vkladu je odlišná. Někde není tento počáteční vklad vyžadován vůbec. Spořicí účty se liší i výší povinného minimálního zůstatku na účtu.

U většiny bank také platí, že se s vyšším zůstatkem na účtu zvyšuje i úroková sazba. Úrok pak bývá připisován na účet zpravidla jednou za čtvrt roku, v některých finančních ústavech to je i měsíčně. Tyto vklady se někdy zakládají s výpovědní lhůtou, jindy bez ní. Také tato vlastnost produktu ovlivňuje zpravidla výši úrokové sazby.

Výhodou tohoto vkladu oproti termínovaným vkladům je možnost kdykoliv na účet vkládat finanční prostředky. Za vedení tohoto typu účtu si většina bank neúčtuje poplatky.

Také založení a zrušení spořicíh účtů nebývá zpoplatněno.

3.9.2 Termínované vklady

Termínované vklady jsou dohodnuty na určitou dobu. Bývají úročeny pevnou úrokovou sazbou, která se odvíjí od objemu úložky a doby trvání vkladu. Většinou se s narůstající dobou vkladu zvyšuje i úroková sazba. Z hlediska likvidity banka rozlišuje krátkodobé, dlouhodobé a revolvingové termínované vklady.

- krátkodobé vklady jsou uzavírány na několik dní, měsíců, maximálně však na 1 rok.
U těchto typů vkladu musí vkladatel v případě předčasné potřeby peněžních prostředků zaplatit sankci.
- dlouhodobé vklady většinou představují prostředky, které mohou klienti vázat na delší období. Banky tyto vklady zvýhodňují vypisováním úrokových prémie či bonifikací ke standardnímu úroku, aby tyto vklady udržely po celou dobu sjednanou ve smlouvě.
- revolvingové vklady spojují výhody krátkodobého a dlouhodobého vkladu. Banka je ve smluvní den obnoví na původní dobu. Úroková sazba je daná pro první období. Většina vkladů pak v bance zůstává více než jedno období. Vklad je také pro klienta likvidnější, než vklad dlouhodobý, prostředky jsou dostupné v každém jednotlivém cyklu (9).

3.9.3 Stavební spoření

Posláním stavebního spoření by nemělo být zhodnocování volných prostředků, ale shromáždění levných zdrojů pro financování potřeb spojených s bydlením. Nejdélejší tradici má v Německu a Rakousku, v 90. letech se pak rozšířilo i do zemí střední a východní Evropy. V ČR vznikly první stavební spořitelny v roce 1993, kdy nabyl účinnost zákon o stavebním spoření a státní podpoře (5).

3.9.3.1 Smlouva o stavebním spoření

Je písemnou smlouvou mezi účastníkem stavebního spoření a stavební spořitelnou. Účastník se ve smlouvě písemně zaváže ukládat u stavební spořitelny peněžní částky ve stanovené výši. Zákon o stavebním spoření nařizuje, aby smlouva o stavebním spoření obsahovala ustanovení o výši úrokové sazby, kterou budou účastníkovi prostředky zhodnocovány po celou dobu její existence (4).

3.9.3.2 Cílová částka

„Cílová částka je jedním z nejdůležitějších parametrů smlouvy o stavebním spoření - správné nebo také nesprávné nastavení cílové částky může výrazně ovlivnit celkový užitek, který účastník ze svého spoření získá. Cílová částka představuje celkovou peněžitou částku, kterou po splnění podmínek stavební spořitelna poskytne účastníkovi stavebního spoření pro řešení jeho bytových potřeb. Zjednodušeně lze cílovou částku vyjádřit jako celkovou peněžní sumu, složenou vklady účastníka a případného úvěru ze stavebního spoření, kterou účastník získá z dané smlouvy stavebního spoření pro řešení svých bytových potřeb“ (4).

3.9.3.3 Parametry stavebního spoření v jednotlivých obdobích

Státní podpora činí od roku 2011 10% z ročního vkladu, nejvýše však 2000,- Kč. Maximum, které se tedy ročně vyplátí odeslat na stavební spoření je 20000,- Kč. Do roku 2011 mělo stavební spoření kromě garantovaného úročení a státní podpory jednu velkou výhodu. Ze zisku se neplatily žádné daně. Poslanci však odhlasovali, že i stavební spoření bude podléhat 15% dani z příjmů, tak jako tomu je například u termínovaných vkladů či penzijního připojištění při jednorázovém celkovém výběru.

Co se změní pro ty, co uzavřeli smlouvu

V letech 2004 – 2010:

Doposud byl nárok na 3000 korun státní podpory z vkladu 20000 ročně.

Při stejné výši vkladu nyní klient dostane jen 2000 korun. Pokud naspoří méně, podpora bude činit 10% z uložené částky. Dosud připsané úroky zůstanou nezdaněny.

Nově připsané se budou danit 15%.

V roce 2003 a dříve:

Až dosud byl nárok na státní podporu až 4500 korun z vkladu 18000 korun ročně. Dosavadní již připsaná státní podpora klientovi zůstane, nově však bude dostávat jen 10% z vkladu, maximálně to může být 2000 korun ročně. Už připsané úroky zůstanou beze změny. Ty nově připsané se budou danit 15%. Pozor, pokud existuje úrokové zvýhodnění, které se přičítá až při ukončení smlouvy, dani podlehne i to. Například klienti, kteří si kdysi u Modré pyramidy nevzali úvěr, mají kromě 3% ročního úroku nárok i na bonus dalších 1,5% ročně. Ten se však dopočítává a připisuje dodatečně, takže když klient takovou smlouvu ještě vlastní, daň z bonusového úroku platit bude.

Danit se tedy budou jen úroky, státní podpora zůstane nedotčena.

Úroky, které stavební spořitelna připsala klientovi se dani vyhnou - danit se budou jen zisky od roku 2011. Pokud má klient smlouvu třeba již 5 let a za rok ji hodlá ukončit, změny se ho dotknou minimálně. Kdo však plánuje založit novou smlouvu, musí počítat s nižším ziskem. Daň automaticky strhne spořitelna při výplatě, není nutné podávat daňové přiznání.

Zákonodárci původně uvažovali o tom, že veškerá státní podpora bude muset být využita na bydlení. Toto opatření však zatím nebylo schváleno, účelovost se musí dokládat pouze v případě, že čerpá ze stavebního spoření úvěr (13).

3.9.4 Penzijní připojištění

S penzijním připojištěním se na finančním trhu můžeme setkat od roku 1994, kdy byl přijat Zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Důvodem bylo vytvořit doplňkový systém ke stávajícímu financování důchodů. V roce 1999 byl přijat zákon č. 170/1999 Sb., který zpřísnil podmínky čerpání, ale podpořil spořicí motivy. Zákon 36/2004 Sb. umožnil účast občanů členských zemí EU v penzijním připojištění a výplatu prostředků z fondů do zahraničí (15).

Penzijní fondy mají strukturu akciové společnosti a sídlí na území České republiky. Mají oprávnění k provozování penzijního připojištění, což znamená shromažďování financí od účastníků penzijního připojištění i od státu, dále nakládání s těmito prostředky a také vyplácení dávek penzijního připojištění. Smlouva mezi fondem a účastníkem musí mít písemnou podobu. Vstupní věk účastníka nemůže být nižší než 18 let, nárok na starobní penzi je pak minimálně v 60 letech klienta. Doba spoření musí být delší než 60 měsíců. Výše příspěvku účastníka je stanovena na kalendářní měsíc. Není možné, aby si klient platil příspěvky u více penzijních fondů (6).

Základem penzijního připojištění je pravidelné dlouhodobé spoření. S prvky pojištění se lze potkat při stanovení podmínek výplaty úspor.

3.9.4.1 Co se mění po 30. 11. 2012:

- zaniká výsluhová penze (výplata poloviny peněz po 15 letech spoření)
- maximální státní příspěvek až od spoření 1000 Kč (nyní 500 Kč)
- minimální státní příspěvek až od úložky 300 Kč (nyní od 100 Kč)
- zhodnocení finančních prostředků klienta může mít i zápornou hodnotu, nyní je garantováno nezáporné zhodnocení

Penzijní připojištění za stávajících podmínek, které jsou výhodnější a to zejména pro konzervativní klienty, šlo uzavřít pouze do 30. 11. 2012

Penzijní fondy uzavřené podle pravidel platných do 30. 11. 2012 jsou zákonem omezeny, do čeho a jak mohou investovat peníze svých klientů. Hlavní výhodou je, že fondy nemohou ze zákona prodělat peníze klientů. Nejhorší varianta, ke které může dojít je, že fond připíše klientům nulové zhodnocení.

Po 30. 11. 2012 již není omezení investičních strategií takto přísné a bude možné volit i rizikovější strategie. Fondy budou moci více investovat do rizikovějších instrumentů a to znamená jediné- vyšší potenciální zisk je vyvážen vyšším potenciálním rizikem ztráty. Jinými slovy – můžete více vydělat, ale také o hodně peněz přijít.

Tabulka 1

Rozdíly mezi stávajícím systémem a novým systémem penzijního připojištění v kostce

	Smlouvy uzavřené do 30. 11. 2012	Smlouvy uzavřené od 1. 12. 2012
Garance návratnosti vkladu (zhodnocení vložených prostředků nemůže být záporné)	ANO	NE
Možnost výsluhové penze, tj. výběr poloviny naspořených peněz po 15 letech od uzavření smlouvy	ANO	NE
Možnost předčasného ukončení smlouvy	po 12 měsících spoření	až po 24 měsících spoření
Státní příspěvek	Od 1.1.2013 musí být měsíční příspěvek pro přiznání státního příspěvku minimálně 300 Kč. Maximální příspěvek 150 Kč	Maximální měsíční příspěvek klient získá až při měsíčním příspěvku 1 000,- Kč (dříve 500 Kč). Maximální příspěvek 230 Kč
Fond může investovat do rizikovějších instrumentů	NE	ANO

Tabulka 2

Rozdíly ve výši státních příspěvků

Měsíční spoření v Kč	Státní příspěvek do 31.12.2012	Státní příspěvek do 31.12.2012	Státní příspěvek od 1.1.2013
	do 50 let věku	do 60 let věku	do 50 i 60 let věku
100	40 Kč	50 Kč	0 Kč
200	72 Kč	90 Kč	0 Kč
300	96 Kč	120 Kč	90 Kč
400	112 Kč	140 Kč	110 Kč
500	120 Kč	150 Kč	130 Kč
600	135 Kč	165 Kč	150 Kč
700	150 Kč	180 Kč	170 Kč
800	165 Kč	195 Kč	190 Kč
900	180 Kč	210 Kč	210 Kč
1000	195 Kč	225 Kč	230 Kč

Zdroj: <https://garantovanapenze.mesec.cz/texty/zmeny-penzijni-pripojisteni/#ic=box-pruvodce&icc=zmeny> (cit 2012-8-22)

4 Porovnání produktů – praktická část

4.1 Parametry modelových spořicíh produktů

V praktické části této Bakalářské práce budou porovnány vlastnosti a zhodnocení spořicíh produktů nabízených před rokem 1989 a produktů současných.

Pro výpočty, týkající se zhodnocení finančních prostředků do roku 1989, budou použity parametry spořicíh produktů České spořitelny, protože v té době jiný finanční ústav své služby klientům fyzickým osobám nenabízel.

Spoření v současnosti bude zpracováno s parametry produktů Komerční banky, a.s. a jejích dceřiných společností Modré pyramidy Stavební spořitelny, a.s. a Penzijní společnosti, a.s.. Komerční banka a.s. byla zvolena proto, že patří k nejsilnějším bankám našeho finančního trhu a také byla několikrát zvolena bankou roku. Ačkoliv tedy budou k modelovým příkladům použity parametry pouze jednoho finančního ústavu, jedná se o produkty, které vznikly v konkurenčním prostředí.

Pro porovnání spořicíh produktů byl zvolen následující postup.

Modelové příklady byly simulovány na pětiletém období při pravidelném ukládání částky 20.000,- Kč (Kčs) vždy k 1. lednu každého roku.

Pro současné produkty bylo použito shodné pětileté období.

Takto vytvořená modelová situace představuje lineární průběh kumulovaného vkladu v čase.

$V = v \cdot x + pv$ V = kumulovaný vklad, v = vklad, pv = počáteční vklad, x = rok

$V = 20.000 \cdot x + 20.000$

Modelové příklady byly zpracovány s parametry produktů v letech 1984 – 1988 a v současnosti to bylo období od roku 2007 – 2011. Toto časové vymezení bylo nutné proto, aby byl eliminován vliv ekonomických a legislativních změn časového období na zhodnocení daného vkladu.

K ekonomickým vlivům patří především inflace, která silně kolísá, a proto je nutné srovnávat zhodnocení vkladů v časově shodném období.

Mezi legislativní změny lze počítat například výši státního příspěvku u stavebního spoření nebo zdanění vkladu.

Je samozřejmé, že v tomto smyslu selhává srovnání s předrevolučními produkty.

Prvním výstupem praktické části je průběh zhodnoceného vkladu a zhodnoceného vkladu se započtením inflace pro každý spořicí produkt zvlášť v časové ose.

Absolutní hodnota zhodnoceného vkladu je dána rozdílem hodnoty v Kč (Kčs) a hodnotou kumulovaného vkladu. Relativní hodnota vzhledem k hodnotě kumulovaného vkladu je uvedena v %.

Zatímco zhodnocení vkladu se pohybuje vždy v kladných hodnotách a je snadno předvídatelné, výsledek zhodnocení po započtení inflace může být překvapivý a zajímavý.

Pro spořicí produkty předrevolučního období je průběh zhodnocení se započtením inflace vyjádřen jak pro oficiálně přiznanou inflaci, tak i pro celkovou inflaci se započtením odhadované skryté inflace.

Tento výstup je odpovědí na základní otázku, zda zhodnocení produktů kryje inflaci a zůstává v kladných číslech či nikoliv.

Na základě toho, že hlavním cílem této práce bylo srovnání zhodnocení vkladů u předrevolučních a současných spořicích produktů, které dnes vznikají v konkurenčních podmínkách tržní ekonomiky, bylo komparováno zhodnocení vkladů u jednotlivých produktů po ukončení posledního roku spoření.

4.2 Definice pojmů a vzorce použité pro výpočty

F₀ - počáteční vklad

R_v - roční vklad

V - kumulovaný vklad

n - pořadové číslo roku

u - úrok vyjádřený desetinným číslem

T - roční náklady související s produktem,

ID - index zdanění

D - důchod/státní podpora/

r - inflace v daném roce vyjádřená v %

infl - kumulovaná inflace vyj. v %

F - zhodnocená jistina

F% - zhodnocení jistiny vyj. v %,

F infl – zhodn. jistina se započt. inflace

i - inflace v daném roce

F infl% -zhodnocení jistiny vyj. v % se započt. inflace

$$F_1 = (F_0 - T_1 + D_1) \times (1 + u_1 \times ID_1)$$

$$F_2 = (F_1 + rv - T_2 + D_2) \times (1 + u_2 \times ID_2)$$

$$F_3 = (F_2 + rv - T_3 + D_3) \times (1 + u_3 \times ID_3)$$

$$F_4 = (F_3 + rv - T_4 + D_4) \times (1 + u_4 \times ID_4)$$

$$F_5 = (F_4 + rv - T_5 + D_5) \times (1 + u_5 \times ID_5)$$

$$Finfl1 = F_6 \times (1 - i_1 / 100)$$

$$Finfl2 = F_6 \times (1 - (i_1 + i_2) / 100) + (F_7 - F_6) \times (1 - i_2 / 100)$$

$$Finfl3 = F_6 \times (1 - (i_1 + i_2 + i_3) / 100) + (F_7 - F_6) \times (1 - (i_2 + i_3) / 100) + (F_8 - F_7) \times (1 - i_3 / 100)$$

$$Finfl4 = F_6 \times (1 - (i_1 + i_2 + i_3 + i_4) / 100) + (F_7 - F_6) \times (1 - (i_2 + i_3 + i_4) / 100) + (F_8 - F_7) \times (1 - (i_3 + i_4) / 100) + (F_9 - F_8) \times (1 - i_4 / 100)$$

$$Finfl5 = F_6 \times (1 - (i_1 + i_2 + i_3 + i_4 + i_5) / 100) + (F_7 - F_6) \times (1 - (i_2 + i_3 + i_4 + i_5) / 100) + (F_8 - F_7) \times (1 - (i_3 + i_4 + i_5) / 100) + (F_9 - F_8) \times (1 - (i_4 + i_5) / 100) + (F_{10} - F_9) \times (1 - i_5 / 100)$$

$$F\%_1 = (F_1 - V_1) \times 100 + V_1$$

$$F\%_2 = (F_2 - V_2) \times 100 + V_2$$

$$F\%_3 = (F_3 - V_3) \times 100 + V_3$$

$$F\%_4 = (F_4 - V_4) \times 100 + V_4$$

$$F\%_5 = (F_5 - V_5) \times 100 + V_5$$

4.3 Inflace

Nominální úroková míra však nevyjadřuje jednoznačně odpověď na otázku efektivnosti investování. Důležité je zjistit reálnou úrokovou míru, neboli koupěschopnost, a tu zjistíme, když nominální úrokovou míru očistíme o inflaci.

Tabulka 3 Inflace do roku 1989

Rok	Inflace v %
1984	1,0
1985	2,3
1986	0,5
1987	0,1
1988	0,2

Zdroj: <http://www.estav.cz/finance/inflace69.html> (cit 2013-02-03)

Existovala také skrytá inflace a její odhad byl na průměrné úrovni 2% p. a.. Tuto skrytou inflaci je pak nutno přičíst k inflaci oficiálně přiznané.

Tabulka 4 Inflace v letech 2007-2011

Rok	Inflace v %
2007	2,8
2008	6,3
2009	1,0
2010	1,5
2011	1,9

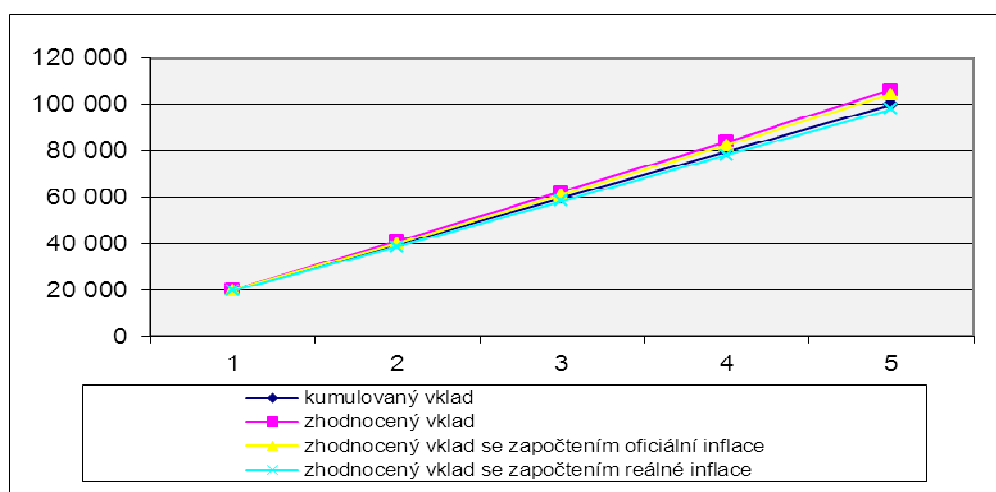
Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace (cit 2013-02-03)

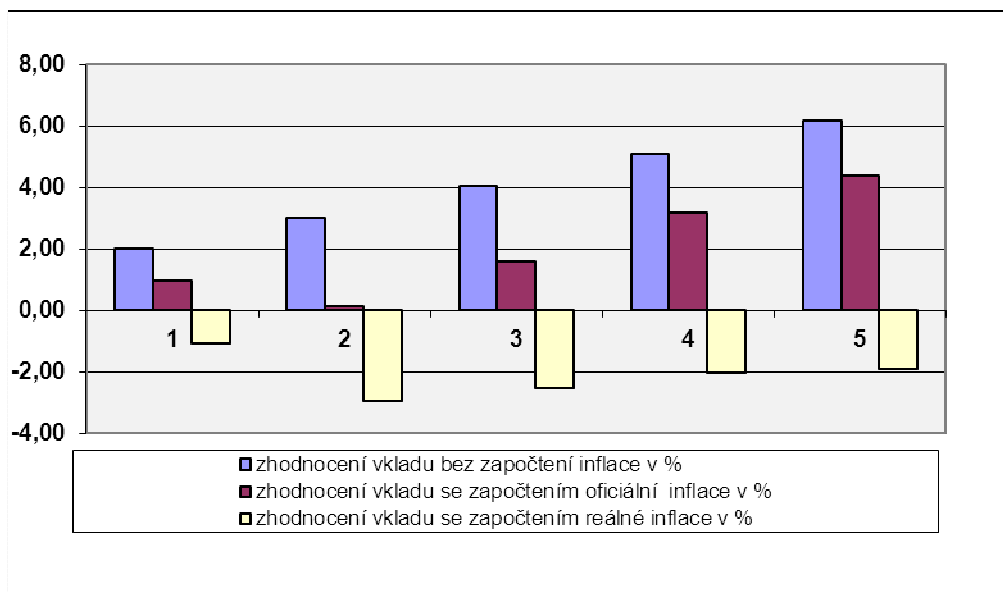
4.4 Produkty České spořitelny s parametry do roku 1989

4.4.1 Vkladní knížka- nevázaný vklad

Tabulka 5 + graf Vkladní knížka nevázaný vklad

n	IR	T	ID	D	infl	infl	V	F	F infl	F reálná
1	0,020	0	1,00	0	1	1	20 000	20 400	20 196	19 788
2	0,020	0	1,00	0	2,3	3,3	40 000	41 208	40 056	38 824
3	0,020	0	1,00	0	0,5	3,8	60 000	62 432	60 968	58 487
4	0,020	0	1,00	0	0,1	3,9	80 000	84 081	82 533	78 370
5	0,020	0	1,00	0	0,2	4,1	100 000	106 162	104 402	98 116





F%	F infl %	F reálná
2,00	0,98	-1,06
3,02	0,14	-2,94
4,05	1,61	-2,52
5,10	3,17	-2,04
6,16	4,40	-1,88

Zdroj: Vlastní zpracování

Prostředky ve výši 20.000,- Kčs byly vkládány na knížku po dobu pěti let vždy k 1. lednu a to bez vstupního poplatku. Úrok se počítal z jistiny každý den, přisouval se vždy na konci kalendářního roku, takže zde docházelo ke složenému úročení. Úroková sazba byla po celou dobu vkladu neměnná. Výnosy z vkladů se před rokem 89 nedanily.

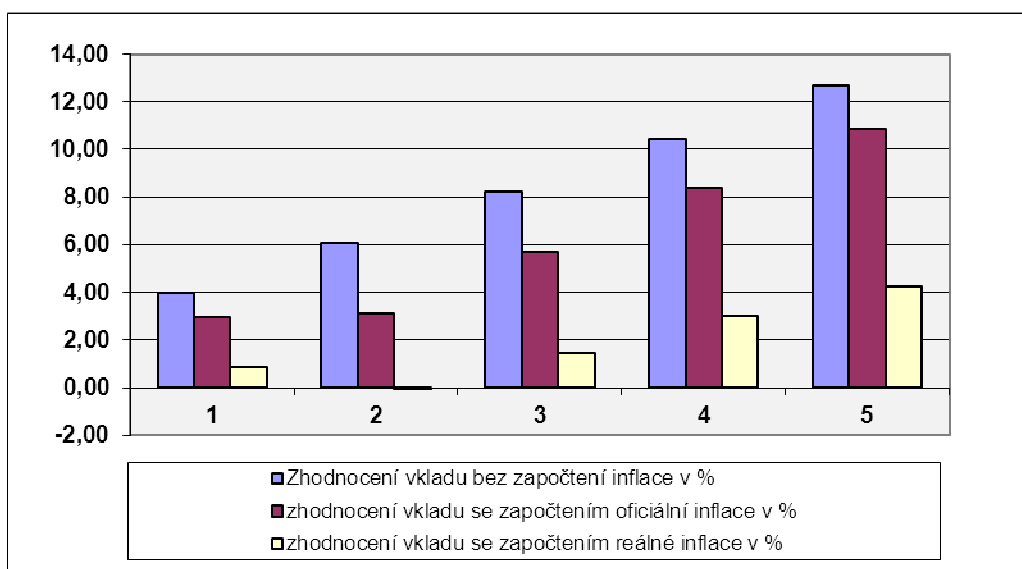
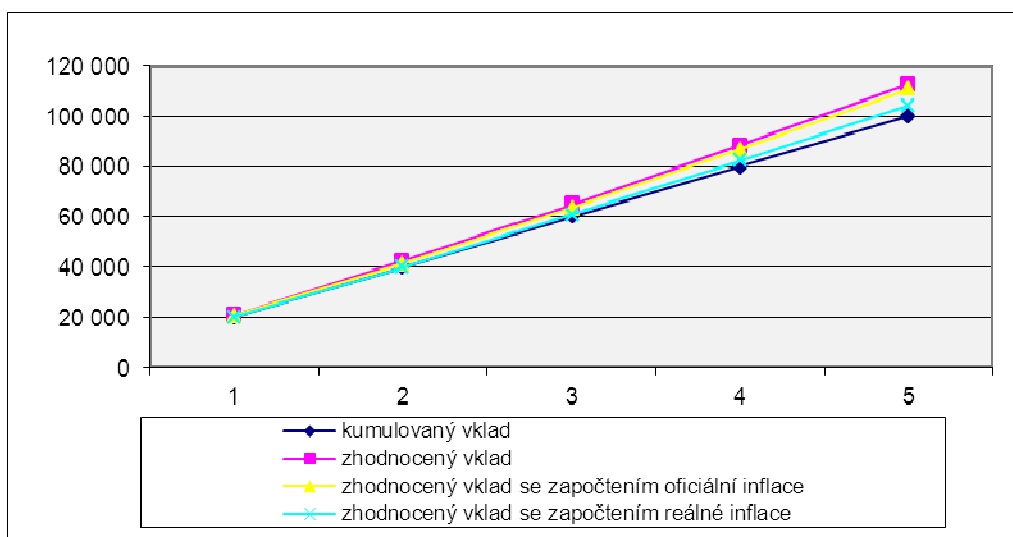
Výhodou tohoto produktu byla dostupnost finančních prostředků každý den bez sankcí.

Vkladní knížka také umožňovala přehlednou evidenci vkladů, výběrů a zhodnocení finančních prostředků klienta. Zhodnocení těchto denně dostupných prostředků bylo poměrně vysoké i po započtení oficiální inflace. Jestliže by se však k oficiální inflaci připočetla i odhadovaná inflace skrytá, reálná kupní síla prostředků by výrazně klesla.

4.4.2 Vkladní knížka jednoletý vklad

Tabulka 6 + graf Vkladní knížka jednoletý vklad

n	IR	T	ID	D	infl	infl	V	F	F infl	F reálná
1	0,040	0	1,00	0	1	1	20 000	20 800	20 592	20 176
2	0,040	0	1,00	0	2,3	3,3	40 000	42 432	41 248	39 983
3	0,040	0	1,00	0	0,5	3,8	60 000	64 929	63 421	60 857
4	0,040	0	1,00	0	0,1	3,9	80 000	88 326	86 730	82 400
5	0,040	0	1,00	0	0,2	4,1	100 000	112 660	110 837	104 254



F%	F infl %	F reálná
4,00	2,96	0,88
6,08	3,12	-0,04
8,22	5,70	1,43
10,41	8,41	3,00
12,66	10,84	4,25

Zdroj: Vlastní zpracování

Jedná se téměř totožný produkt s produktem předcházejícím. Také na tuto vkladní knížku byly připisovány finanční prostředky ve výši 20.000,- Kčs vždy k 1. lednu po dobu pěti let. Na tomto typu knížky však byly finanční prostředky vázané po dobu jednoho roku a klient si musel v případě potřeby zadat výpověď na požadovanou částku. Peníze měl pak dostupné až za 12 měsíců. Tento typ spoření měl ale vyšší úrokovou sazbu, která se po celou dobu vkladu neměnila, takže výsledné zhodnocení bylo poměrně vysoké. Reálná kupní síla těchto zhodnocených finančních prostředků zůstala vysoká nejenom po započtení inflace oficiální, ale i celkové.

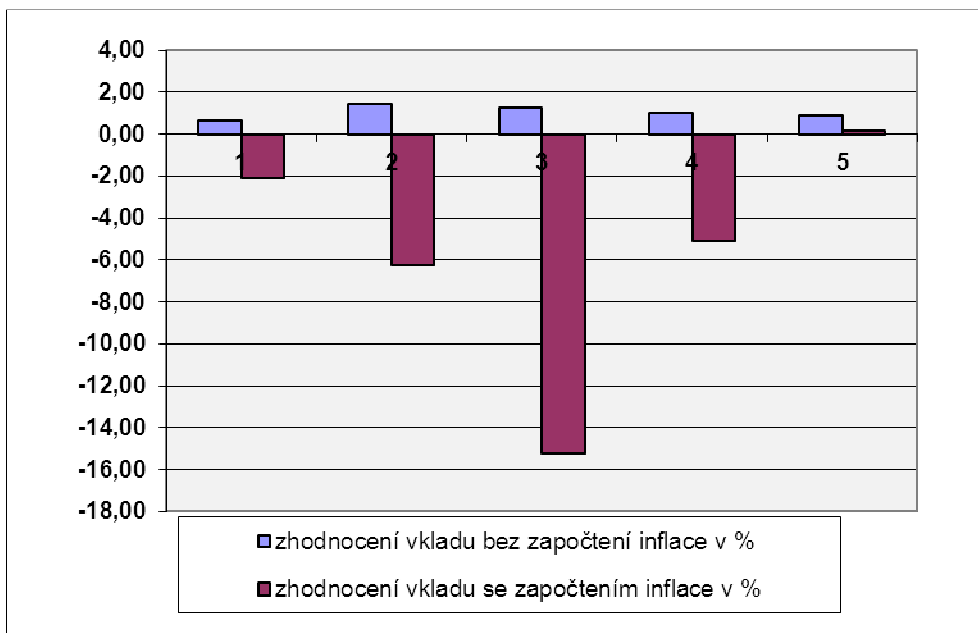
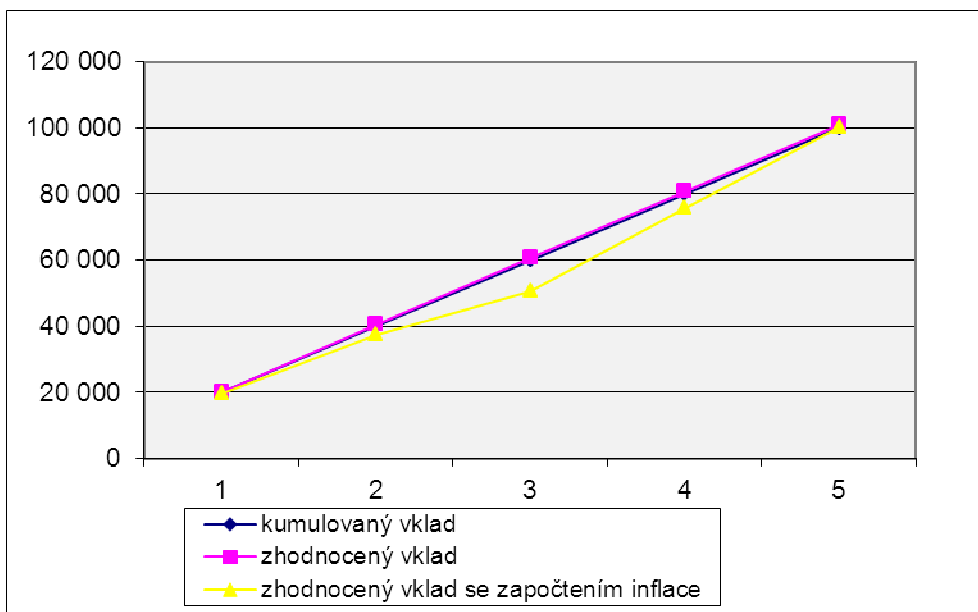
4.5 Produkty Komerční banky v současnosti

4.5.1 Spořicí konto

Tabulka 7 + graf Spořicí konto

Čtvrtletí	u	Hodnota
0	x	20 000
1	0,008	20 040
2	0,008	20 080
3	0,008	20 120
4	0,008	20 160
5	0,011	40 271
6	0,014	40 412
7	0,014	40 553
8	0,012	40 675
9	0,007	60 781
10	0,003	60 827
11	0,003	60 872
12	0,002	60 903
13	0,001	80 923
14	0,001	80 943
15	0,001	80 963
16	0,001	80 984
17	0,001	101 009
18	0,001	101 034
19	0,001	101 059
20	0,001	101 085

n	IR	T	ID	D	infl	infl	V	F	F infl
1	0,015	0	0,85	0	2,8	2,8	20 000	20 136	19 573
2	0,021	0	0,85	0	6,3	9,1	40 000	40 574	37 454
3	0,027	0	0,85	0	1	10,1	60 000	60 767	50 725
4	0,015	0	0,85	0	1,5	11,6	80 000	80 836	75 896
5	0,008	0	0,85	0	1,9	13,5	100 000	100 922	100 170



F %	F infl %
0,68	-2,12
1,43	-6,28
1,28	-15,26
1,05	-5,08
0,92	0,17

Zdroj: Vlastní zpracování

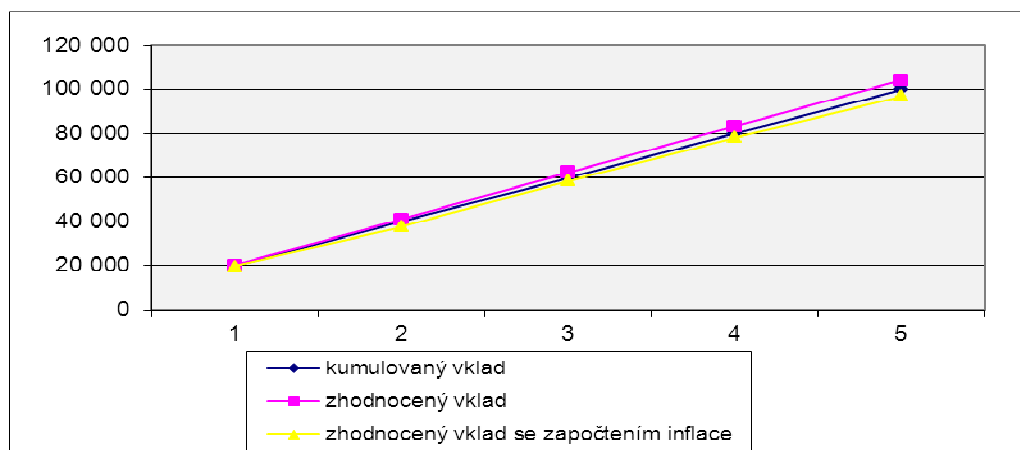
Prostředky ve výši 20.000,- Kč byly vkládány bez poplatku na účet vždy k 1. lednu po dobu pěti let. Úrok se zde počítá ze zůstatku každý den, na účet se připisuje čtvrtletně. Jedná se o složené úročení. Úroková sazba není pevně daná, může se kdykoliv měnit na základě změny úrokových sazeb vyhlášených bankou. Prostředky na tomto typu účtu jsou denně dostupné a to je velkou výhodou tohoto produktu. Úroková sazba byla u tohoto produktu po celých pět let velmi nízká, a to se projevilo negativně na celkovém výnosu.

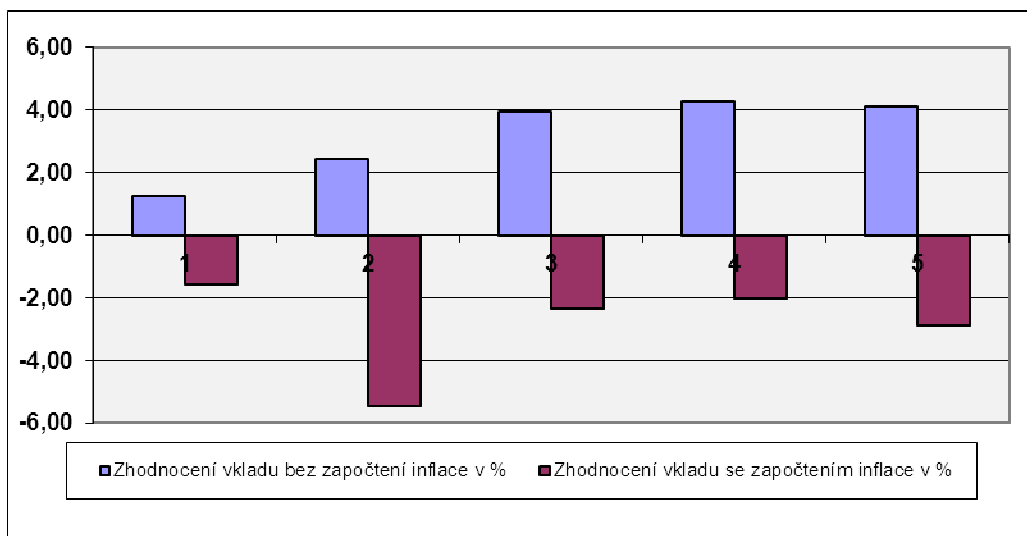
Ten byl velmi nízký, přestože se úroky připisují ke vkladu čtvrtletně a také zde nejsou účtovány žádné poplatky. Po zohlednění inflace je reálná kupní hodnota výsledné částky vyšší než částka naspořená.

4.5.2 Jednoletý termínovaný vklad

Tabulka 8 + graf Jednoletý termínovaný vklad

n	IR	T	ID	D	infl	infl	V	F	F infl
1	0,015	0	0,85	0	2,8	2,8	20 000	20 255	19 688
2	0,021	0	0,85	0	6,3	9,1	40 000	40 974	37 825
3	0,027	0	0,85	0	1	10,1	60 000	62 373	58 601
4	0,015	0	0,85	0	1,5	11,6	80 000	83 423	78 400
5	0,008	0	0,85	0	1,9	13,5	100 000	104 126	97 124





F %	F infl %
1,28	-1,56
2,43	-5,44
3,95	-2,33
4,28	-2,00
4,13	-2,88

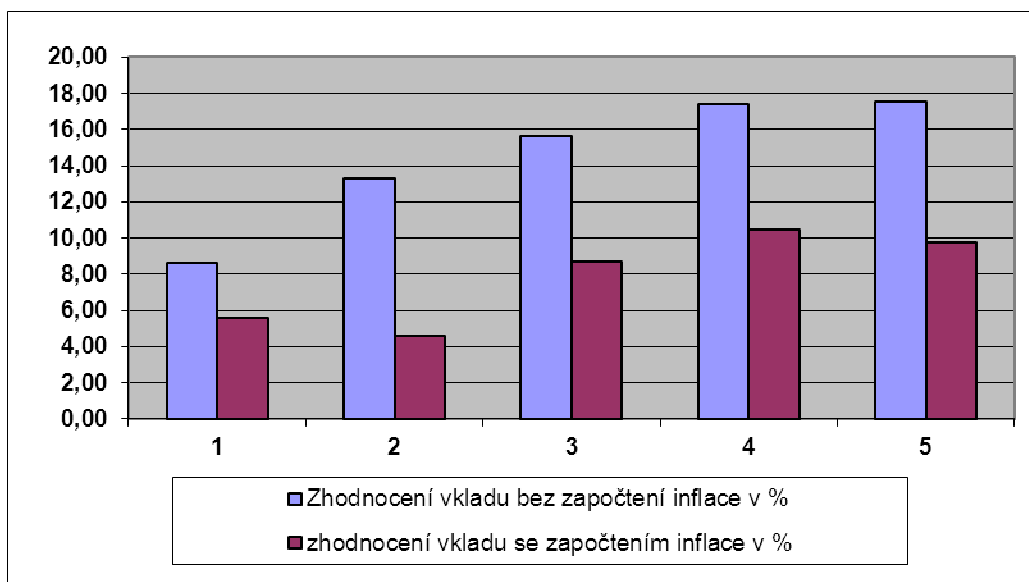
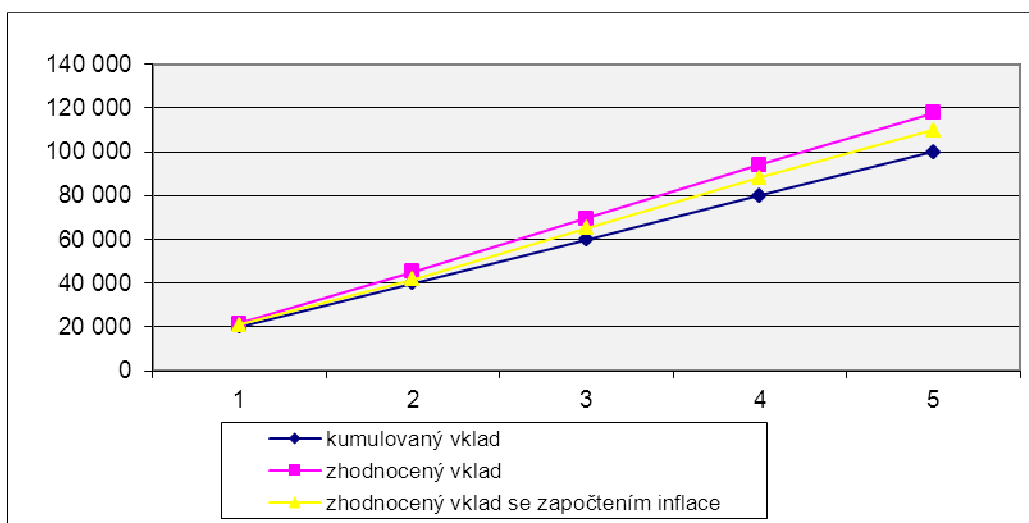
Zdroj: Vlastní zpracování

Prostředky ve výši 20.000,- Kč byly vkládány bez poplatku na účet vždy k 1. lednu po dobu pěti let. Úrok se počítá ze zůstatku každý den, přispívá se ročně. Jedná se o složené úročení. Konečný výnos tohoto typu termínovaného vkladu je ovlivněn vývojem úrokových sazeb v daném období. Nejsou zde účtovány žádné poplatky, pouze v případě předčasného výběru z účtu se platí pokuta, jejíž výše se odvíjí od výše vybírané částky, úrokové sazby vkladu a počtu dnů do doby splatnosti vkladu. Zhodnocení v tomto případě není vysoké a reálná kupní hodnota je po započítání inflace nižší, než částka naspořená.

4.5.3 Stavební spoření

Tabulka 9 + graf Stavební spoření

n	IR	T	ID	D	infl	infl	V	F	F infl
1	0,0200	300	1,00	3000	2,8	2,8	20 000	21 726	21 118
2	0,0200	300	1,00	3000	6,3	9,1	40 000	45 315	41 851
3	0,0200	300	1,00	3000	1	10,1	60 000	69 375	65 218
4	0,0200	300	1,00	3000	1,5	11,6	80 000	93 916	88 351
5	0,0200	300	0,85	2000	1,9	13,5	100 000	117 582	109 782



F %	F infl %
8,63	5,59
13,29	4,63
15,62	8,70
17,40	10,44
17,58	9,78

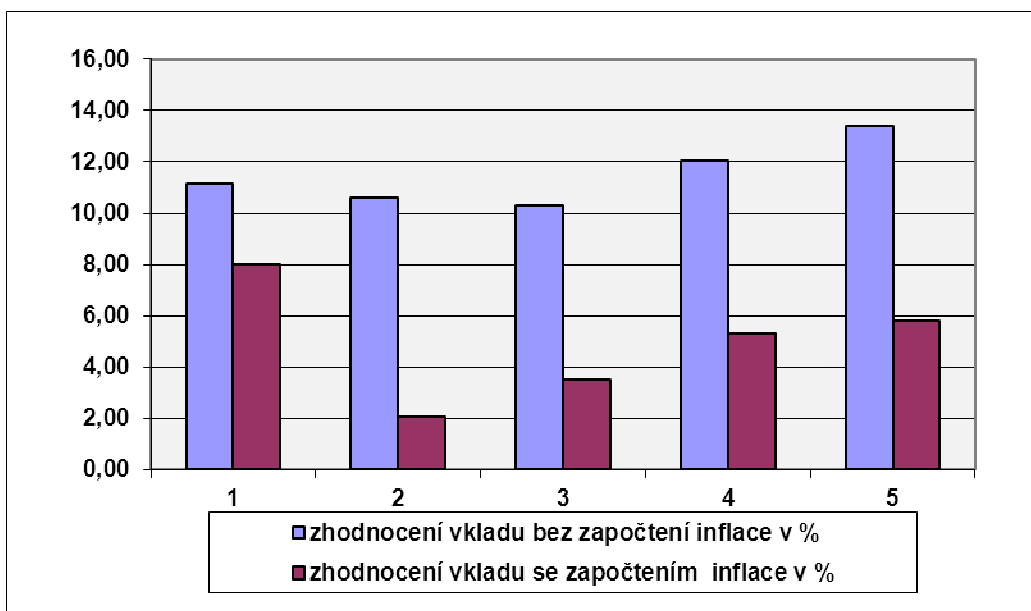
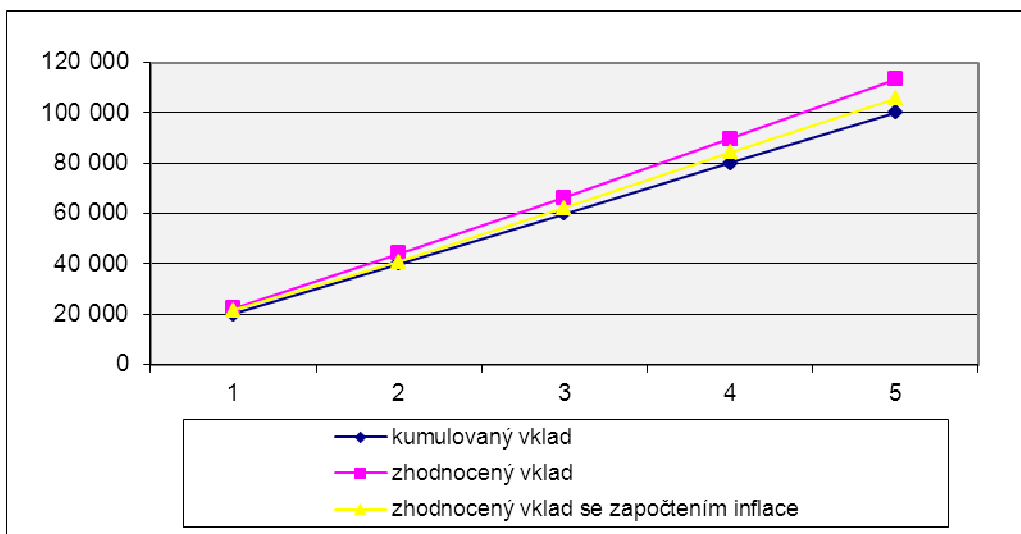
Zdroj: Vlastní zpracování

Po dobu pěti let, vždy k 1. lednu, bylo na účet stavebního spoření vloženo 20.000,- Kč. Důležité je zvolení cílové částky. Je to částka, která nesmí při spoření překročit a ze které se platí poplatek ve výši 1%. Tím se sníží hodnota vstupní částky. (Pro výpočet byla zvolena cílová částka 140.000,- Kč, takže se vstupní hodnota prostředků v 1. roce snížila o 1.400,- Kč). Na počátku každého roku se také strhne poplatek za vedení účtu ve výši 300,- Kč. Úroková sazba je stejná po celou dobu vedení vkladu. První čtyři roky se výnos získaný úročením nedanil, po změně podmínek tohoto produktu se připsaný úrok danil 15%. Úrok se připisuje ročně, jedná se tedy o složené úročení. Každý rok se také na základě vložené částky připíše státní podpora. V tomto případě se první čtyři roky připisovala maximální možná podpora ve výši 3.000,- Kč ročně, v pátém roce po změně podmínek to byly 2.000,- Kč ročně. Tyto prostředky se vždy připíší ke vkladu a dále se zhodnocují. Nevýhodou tohoto produktu je nedostupnost prostředků po dobu šesti let. Výhodou je vysoké zhodnocení na základě úroku a státní podpory. Reálná kupní síla zhodnocené částky je vyšší, než částka naspořená.

4.5.4 Penzijní připojištění

Tabulka 10 + graf Penzijní připojištění

n	IR	T	ID	D	infl	infl	V	F	F infl
1	0,0230	0	0,85	1800	2,8	2,8	20 000	22 226	21 604
2	0,0058	0	0,85	1800	6,3	9,1	40 000	44 243	40 834
3	0,0024	0	0,85	1800	1	10,1	60 000	66 178	62 107
4	0,0223	0	0,85	1800	1,5	11,6	80 000	89 646	84 229
5	0,0204	0	0,85	1800	1,9	13,5	100 000	113 378	105 808



F %	F infl %
11,13	8,02
10,61	2,08
10,30	3,51
12,06	5,29
13,38	5,81

Zdroj: Vlastní zpracování

Prostředky ve výši 20.000,- Kč byly vkládány bez poplatku na účet vždy k 1. lednu po dobu pěti let. Každý měsíc se připisuje ke vkladu státní podpora, která se úročí společně se základním vkladem. Úrok je vyhlášený společností po ukončení kalendářního roku na základě výsledků hospodaření fondu a připisuje se ročně. V dalším roce se zhodnocuje společně se základním vkladem.

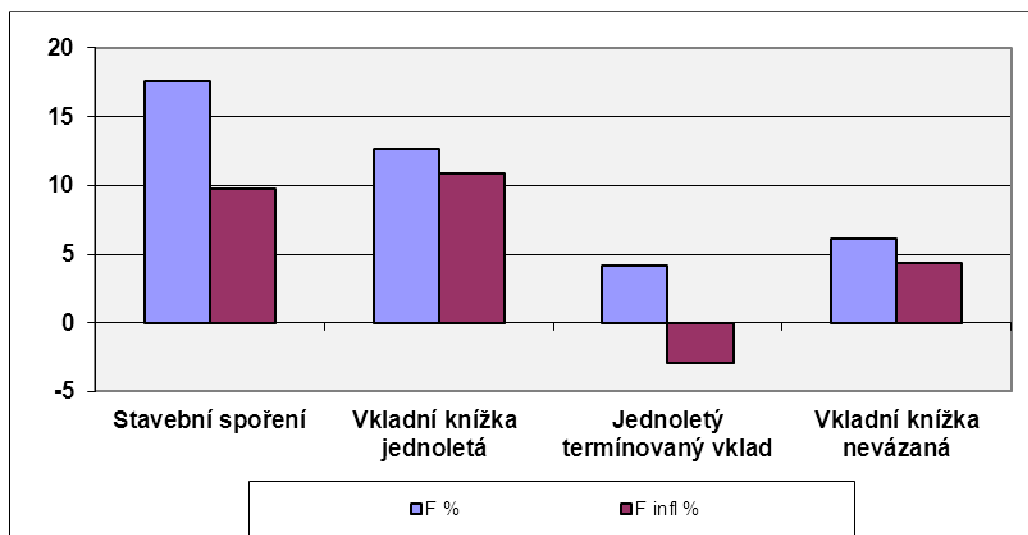
Další výhodou tohoto produktu je možnost odečtu z daňového základu (daň z příjmu) až do výše 12.000,- Kč ročně. Penzijní připojištění je tedy dalším produktem současnosti, kde zhodnocení prostředků eliminuje inflaci.

5 Shrnutí a závěr

5.1 Shrnutí

Tabulka 11 + graf Shrnutí

Druh produktu	F %	F infl %
Stavební spoření	17,58	9,78
Vkladní knížka jednoletá	12,66	10,84
Jednoletý termínovaný vklad	4,13	-2,88
Vkladní knížka nevázaná	6,16	4,4



Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě jednotlivých modelových studií byla komparována zhodnocení po ukončení posledního sledovaného roku spoření.

Před „Sametovou revolucí“ nabízela služby fyzickým osobám pouze Česká spořitelna. Jednalo se o vkladní knížky s různým typem zhodnocení, které se odvíjelo od toho, jestli byly vklady časově vázané nebo denně dostupné. Přestože neexistovala konkurence mezi peněžními ústavami a škála produktů nebyla široká, nabízené vkladní knížky byly vedeny bez poplatku a úroková sazba na těchto produktech byla poměrně vysoká. Důležitým momentem bylo nejenom zjištění výsledného zhodnocení vkladu za dané, zvolené, období

pěti let, ale hlavně zjištění reálné kupní hodnoty těchto zhodnocených finančních prostředků. V období normalizace byla jednak veřejně komunikovaná inflace a také existovala tzv. skrytá inflace, která se odhadovala na 2%. V případě, kdyby se započítala při posouzení kupní síly zhodnoceného vkladu pouze inflace přiznaná, výsledné zhodnocení by se pohybovalo nad mírou inflace a zvláště u vázaných vkladů by toto zhodnocení bylo velmi vysoké. Jestliže však došlo k sečtení obou známých inflací, reálná kupní síla dané částky klesla. Přesto u vkladů došlo k určitému nárůstu hodnoty.

Po roce 1989 je již možné, aby si klient zvolil peněžní ústav, ve kterém chce mít uloženy svoje vklady. Každá z těchto institucí nabízí různé typy produktů s různými parametry. V případě spoření se klient se rozhodne, ke kterému finančnímu ústavu má důvěru a který spořicí produkt mu nabízí nejpříznivější podmínky. Jako hlavní kritérium je brána dostupnost vkladu a jeho zhodnocení.

Bylo porovnáno několik spořicích produktů s parametry Komerční banky, a.s. a jejích dceřiných společností. Ukázalo se, že výraznější zhodnocení bylo realizováno pouze na produktech, kde byla kromě úročení připsána také státní podpora. Jedná se o stavební spoření a Penzijní připojištění. Při zjištění reálné kupní síly zhodnocených prostředků se ukázalo, že u jednoletého termínovaného vkladu došlo dokonce ke snížení reálné kupní síly pod hodnotu původně investované částky.

5.2 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat problematiku možností spoření do roku 1989 a v současnosti v rámci bankovních institucí v České republice. Základním cílem bakalářské práce bylo porovnání specifik a možností spořicíh produktů do roku 1989 a v současnosti a zároveň analyzovat, jak ovlivnil konkurenční trh možnosti spoření.

Před rokem 1989 byla omezena možnost volby finančního ústavu klientem, neboť služby obyvatelstvu poskytovaly pouze spořitelny. Zároveň byla omezena i možnost volby vhodného spořicího produktu, protože prakticky jediným finančním produktem, který spořitelna nabízela klientům fyzickým osobám, byly vkladní knížky.

Po Sametové revoluci u nás došlo k velkému nárůstu komerčních bank. Na základě zákona o bankách bylo možno zakládat nové finanční ústavy a zároveň došlo ke vstupu zahraničních bank na náš trh. Koncem 90. let zahraniční banky privatizovaly státem vlastněné banky. Na tomto základě je v České republice velká škála finančních institucí, které jsou však převážně vlastněny zahraničními majiteli.

Klient si tedy v dnešní době může vybrat peněžní ústav, který se mu zdá důvěryhodný a kde mu zároveň nabídnou produkty s nejlepšími parametry. Přestože princip jednotlivých spořicíh produktů je v podstatě stejný, výsledný efekt se může zásadně lišit. Jednotlivé finanční instituce nabízejí pro stejný produkt rozdílnou úrokovou sazbu i jiný způsob připisování úroků ke vkladu. Banky se liší i výší poplatku za vedení účtů, pokutami při předčasném výběru finančních prostředků, případně výší vstupních poplatků při založení produktu.

Také možnosti, jak prostředky v dnešní době zhodnotit, jsou velmi rozmanité. Klient si musí promyslet, zda může peníze časově vázat a na jaké období. Určitě je dobré využít několik produktů při svých investicích již z důvodu diverzifikace rizika.

Jednotlivé možnosti spoření jsme si ukázali na modelových příkladech v praktické části této bakalářské práce.

Velký vliv, při konečném porovnání výsledné hodnoty zhodnocených vkladů, mělo zohlednění inflace. Je pravda, že je to hodnota, která se každý rok mění a že bylo

porovnáváno zhodnocení produktů v určitém období pěti let, ale i tak bylo toto srovnání reálné kupní síly zhodnocených finančních prostředků zajímavé a vypovídající.

Přestože se klienti před rokem 1989 měli možnost pouze rozhodnout, zda svoje finanční prostředky mohou časově vázat, ale neměli možnost volby finančního produktu, ukázalo se, že vklady na vkladních knížkách byly velmi dobře zhodnoceny. Úrokové sazby byly pevně dané po celou dobu vedení vkladu, nebyly zde účtovány žádné poplatky, výnos dokonce nepodléhal v dané době zdanění. Také oficiálně přiznaná inflace nebyla vysoká, takže reálná kupní síla finančních prostředků po pěti letech výrazně stoupla.

V případě, kdybychom ale k přiznané inflaci přičetli odhadovanou inflaci skrytou, výsledná reálná kupní síla zhodnocených prostředků by již nebyla tak vysoká, ale jak lze vyčíst z tabulek a grafů v praktické části bakalářské práce, pohybuje se v kladných hodnotách nad původně vloženou hodnotou.

V dnešní době má klient možnost zvolit nejenom důvěryhodný peněžní ústav, ale také produkt, který by vyhovoval jeho požadavkům. Na modelových příkladech bylo ukázáno několik nejběžnějších spořicí produktů, které finanční trh nabízí.

Jednoznačně nejlépe dopadly produkty, ke kterým se váže státní podpora. Jedná se o stavební spoření a penzijní připojištění. Přestože klient musí zaplatit u tohoto produktu vstupní poplatek a poplatek za vedení účtu, zhodnocení bylo u stavebního spoření výrazně nejvyšší. Svoji roli zde sehrálo i to, že první čtyři roky nepodléhal výnos z tohoto spoření zdanění. Stavební spoření i penzijní připojištění jsou však časově vázané produkty, takže by klient měl volit i další možnosti uložení svých finančních prostředků, kde by měl peníze dostupné. Spořicí konto, které je svými parametry srovnatelné s vkladní knížkou s nevázaným vkladem, nabízí klientům denně dostupné prostředky, avšak zhodnocení v daném období pěti let bylo velmi nízké. Úplně nejhorší výsledek byl zjištěn u jednoletého termínovaného vkladu. U tohoto produktu byly v daném období velmi nízké úrokové sazby.

Inflace v daných pěti letech se na reálné kupní síle zhodnocených prostředků projevila velmi negativně. Velkou roli zde sehrála inflace v roce 2008, která se pohybovala až na hranici 6,3%. Po započítání celkové inflace bylo výraznější zhodnocení prostředků pouze u stavebního spoření a penzijního připojištění. Finanční prostředky vložené do ostatních

produktů se nejen nezhodnotily, ale v případě jednoletého termínovaného vkladu byla reálná kupní síla nižší než před pěti lety.

I přes všechny získané poznatky není možné jednoznačně určit, který finanční prostředek je nebo byl pro klienta nejvýhodnější, protože se jedná pouze o určité časové období, parametry konkrétních finančních ústavů a o celou škálu rozdílných podmínek v dané době. Je však třeba zdůraznit, že by si každý klient měl promyslet, jaký produkt v jakém peněžním ústavu zvolí.

Trh finančních produktů se neustále vyvíjí a jejich parametry se stále mění. Banky se snaží získat co nejvíce klientů širokou nabídkou svých produktů, přicházejí s různými slevami, bonusy a individuálními podmínkami.

Je tedy pravděpodobné, že každý klient, který má zájem o zhodnocení svých finančních prostředků, si na peněžním trhu najde vhodný spořicí produkt.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Seznam literatury

- (1) JUŘÍK, Pavel. Historie bank a spořitelen v Čechách a na Moravě. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. 190 s. ISBN 978-80277-488-3.
- (2) KUNERT, Jakub. NOVOTNÝ, Jiří. Centrální bankovníctví v českých zemích. 1. vyd. Praha: Česká národní banka, 2008. 183 s. ISBN 978-80-87225-06-6.
- (3) POSPÍŠIL, Richard. Finance a bankovníctví. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 139 s. ISBN 978-80-244-1712-7.
- (4) PRČÍK, Tomáš. Stavební spoření v kostce. 1. vydání. Brno: ERA, 2002. 124 s. ISBN 80-86517-29-2.
- (5) SYROVÝ, Petr. Financování vlastního bydlení. 5. zcela přepracované vydání. Praha: Grada, 2009. 143 s. ISBN 978-80-247-2388-4.
- (6) ULRICH, Milan. PFEIFEROVÁ, Daniela. Investiční bankovníctví. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. CREDIT, 2004. 186 s. ISBN 80-213-1135-5.
- (7) VENCLOVSKÝ, František, et al. Dějiny bankovníctví v českých zemích. 1.vyd. Praha: Bankovní institut, 1999. 594 s. ISBN 80-7265-030-0.
- (8) ZEMAN, Václav. MELUZÍN, Tomáš. Bankovníctví 1. díl. 2. rozšířené a doplněné vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2008. 99 s. ISBN 978-80-214-3580-3.
- (9) ZEMAN, Václav. Bankovníctví 2. díl. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2006. 88 s. ISBN 80-214-3256-X.

6.2 Internetové odkazy

(10) CEED.CZ (online). 2012 (cit. 2012-12.25). Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání.

Dostupné z www:<http://www.ceed.cz/makroekonomie/52_cena_a_inflace.htm>

(11) FINANCE.CZ (online). 2012 (cit. 2013-02.10). Makrodata.

Dostupné z www: <<http://www.finance.cz/makrodata-eu/inflace/informace>>

(12) FINANCNIVZDELAVANI.CZ (online) 2011 (cit. 2012-12.26). Slovníček. Dostupné z www:<<http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/>>

(13) IDNES.CZ (online) 2012 (cit. 2012-8.5). FINANCE.

Dostupné z www:<http://finance.idnes.cz/rok-2012-co-se-pro-vsechny-zmeni-ve-stavebnim-sporeni-f82-/spor.aspx?c=A111122_1688520_spor_sov>

(14) IDNES.CZ (online) 2012 (cit. 2012-7.15). FINANCE.

Dostupné z www:<http://finance.idnes.cz/zavzpominejte-si-na-tuzex-vkladni-knizky-a-novomanzelske-pujcky-pyb-/bank.aspx?c=A071115_125527_fi_osobni_fib>

(15) MESEC.CZ (online) 2012 (cit. 2012-8.22). ZMĚNY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ.

Dostupné z www:<<https://garantovanapenze.mesec.cz/texty/zmeny-penzijni-pripojisteni/#ic=box-pruvodce&icc=zmeny>>

(16) PENÍZE.CZ (online) 2011 (cit. 2012-12.26) CO JSOU TERMÍNOVANÉ VKLADY.

Dostupné z www:<<http://www.penize.cz/80305-co-jsou-terminovane-vklady>>

6.3 Komerční banky

- ABN AMRO BANK N.V.
- Banco Popolare Česká republika, a.s.
- Bank of Tokyo-MitsubishiUFJ
- CALYON S.A.
- Citibank Europe plc
- COMMERZBANK Aktiengesellschaft
- Česká exportní banka
- Česká národní banka
- Česká spořitelna, a.s.
- Českomoravská stavební spořitelna, a.s.
- Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
- Československá obchodní banka, a.s.
- Deutsche bank Aktiengesellschaft Filiale Prag
- Fortis Bank SA/NV
- GE Money Bank,a.s.
- HSBC Bank plc
- Hypoteční banka, a.s.
- ING Bank N.V.
- J and T BANKA,a.s.
- Komerční banka, a.s.
- LBBW Bank CZ, a.s.
- mBANK
- Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.
- Oberbank AG

- Poštovní spořitelna
- PPF banka, a.s.
- PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich
- Raiffeisen stavební spořitelna, a.s.
- Raiffeisenbank, a.s.
- Raiffeisenbank im Stiftland eG
- Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.
- UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
- Volksbank CZ, a.s.
- Všeobecná úvěrová banka, a.s.
- Waldviertler Sparkasse von 1842 AG
- Wüstenrot-stavební spořitelna, a.s.
- Wüstenrot hypoteční banka, a.s./

Zdroj: www.banky-online.cz/ (cit 2012-07-14/vlastní zpracování)

6.4 Seznam tabulek

Tabulka 1 Rozdíly mezi stávajícím systémem a novým systémem penzijního připojištění v kostce (str. 29)

Tabulka 2 Rozdíly ve výši státních příspěvků (str. 30)

Tabulka 3 Inflace do roku 1989 (str. 33)

Tabulka 4 Inflace v letech 2007 - 2011 (str. 34)

Tabulka 5 + graf Vkladní knížka nevázaný vklad (str. 34 - 35)

Tabulka 6 + graf Vkladní knížka jednoletý vklad (str. 36 - 37)

Tabulka 7 + graf Spořicí konto (str. 37 - 38)

Tabulka 8 + graf Jednoletý termínovaný vklad (str. 39 - 40)

Tabulka 9 + graf Stavební spoření (str. 41 - 42)

Tabulka 10 + graf Penzijní připojištění (str. 42 - 43)

Tabulka 11 + graf Shrnutí (str. 45)